

Zájem o politiku a názory občanů na možnosti ovlivnit legislativní proces – únor 2013

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost, v13-02
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	4. – 11. 2. 2013
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1060
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PO.45, PD.34
Zveřejněno dne:	25. března 2013
Zpracoval:	Jan Červenka

Součástí únorového dotazníku CVVM byly otázky, které zkoumaly zájem českých občanů o politické dění doma i ve světě a názory na některé možnosti, jak mohou lidé ovlivňovat veřejné dění, respektive prosazovat změnu zákona.

Tabulka 1: Zájem o politiku (v %)¹

	velmi se zajímá	spíše se zajímá	spíše se nezajímá	vůbec se nezajímá	ano/ne
o politické dění v naší zemi	9	50	31	10	59/41
o politiku obecně	6	41	40	13	47/53
o politické dění ve světě	4	32	41	22	36/63
o politické dění v EU	3	28	43	25	31/68

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádcích tvoří odpovědi „nevím“.

Zájem o politické dění obecně rozděluje českou veřejnost na 47 % těch, kteří se o politiku zajímají (při součtu odpovědí „rozhodně se zajímá“ a „spíše se zajímá“), a 53 %, kteří zájem o politické dění obecně dle svého tvrzení naopak nemají (součet odpovědí „spíše se nezajímá“ a „rozhodně se nezajímá“). Politické dění v naší zemi pak zajímá 59 % občanů, 41 % o něj zájem popírá. Naopak jako menšinový se jeví být zájem české veřejnosti o politické dění ve světě: zájem o

¹ Otázka: „Jak moc se v současné době zajímáte a) o politiku obecně, b) o politické dění v naší zemi, c) o politické dění v Evropské unii, d) o politické dění ve světě?“

nej nemá 63 % respondentů a jen o málo více než třetina (36 %) se o politiku ve světě podle svého vyjádření zajímá. Relativně nejmenší zájem pak dotázaní deklarují v případě politického dění v EU, když dvě třetiny oslovených (68 %) zájem o politické dění v EU nejeví a tři desetiny (31 %) se o ně podle vlastních slov zajímají.

Zájem o politiku deklarují ve všech případech častěji muži než ženy. Zájem se také zvyšuje s věkem, se stupněm dosaženého vzdělání či zlepšující se životní úrovní. Z hlediska politické orientace pak častější zájem o politiku projevují lidé, kteří jsou ideologicky jasně vyhranění na pravici a v případě domácí politiky či politiky obecně i na levici, zatímco menší zájem se objevoval nejen mezi dotázanými, kteří se na pravolevé škále politické orientace nedokážou zařadit, ale také mezi těmi, kteří se sami řadí do jejího středu. Z hlediska stranických preferencí vyšší zájem o politiku deklarovali většinou stoupenci TOP 09, v případě vnitřní politiky či politiky obecně také voliči KSČM a ČSSD.

Tabulka 2: Zájem o politiku, časové srovnání (v %)

	II/05	II/07	II/08	II/09	VI/09	II/10	II/11	II/12	II/13
o politické dění v naší zemi	64/36	66/34	64/36	59/41	58/42	61/39	58/42	61/39	59/41
o politiku obecně	50/50	50/50	47/53	46/53	44/56	48/52	46/54	46/53	47/53
o politické dění ve světě	50/49	44/56	40/59	45/53	44/56	40/59	39/60	40/59	36/63
o politické dění v EU	38/61	33/66	32/68	35/64	32/68	30/70	30/70	39/60	31/68

Pozn.: Podíly velmi+spíše se zajímá a velmi+spíše se nezajímá; dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Z časového srovnání lze vidět (viz tabulku 2), že oproti minulému roku se snížil podíl zájmu o dění v EU, který se tak vrátil na úroveň z let 2009 až 2011. Mírný pokles zájmu se objevil rovněž v případě politického dění ve světě, který tak dosáhl svého historického minima. Zájem o politiku obecně a zájem o politické dění v naší zemi se v porovnání s loňskem významně nezměnil.

Tabulka 3: Účinnost některých aktivit občanů při snaze prosadit změnu zákona²

	rozhodně účinné	spíše účinné	spíše neúčinné	rozhodně neúčinné	+/-
práce v politické straně	9	45	29	10	54/39
petice	6	35	37	17	41/54
práce v odborech	5	34	34	18	39/52
soudní spor	5	32	38	15	37/53
demonstrace	5	32	42	17	37/59
dopisy novinám	4	23	43	24	27/67
dopis poslanci	2	14	38	37	16/75
násilné akce	4	11	30	46	15/76
hladovka	2	8	29	52	10/81
práce v církvi	1	8	29	47	9/76

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

² Otázka: „Zde jsou některé aktivity, které občané většinou dělají, aby změnili zákon. Jak účinné podle Vás jsou: dopisy novinám, práce v politické straně, práce v odborech, práce v církvi, soudní spor, demonstrace, dopis poslanci, násilné akce, petice, hladovka?“

Jiná otázka zjišťovala, jak účinné podle veřejnosti jsou některé aktivity, jimiž se občané mohou pokoušet ovlivnit legislativní proces. Jak je patrné z tabulky 3, dotázaní nehodnotí žádnou z nabízených možností příliš vysoko s výjimkou „práce v politické straně“, kterou jako jedinou označila za účinnou nadpoloviční většina dotázaných. Relativně příznivěji z hlediska účinnosti jsou dále hodnoceny petice, práce v odborech, soudní spor či demonstrace, které za účinné považují přibližně dva z pěti českých občanů. Asi čtvrtina lidí má za účinné dopisy novinám. Značná skepse panuje ve vztahu k dopisům adresovaným poslancům či práci v církvi, které jako neúčinné hodnotí tři čtvrtiny populace. Extrémní formy nátlaku v podobě násilných akcí či hladovky jsou hodnoceny jako neúčinné podobným způsobem.

Tabulka 4: Účinnost některých aktivit občanů při snaze prosadit změnu zákona – časové srovnání

	VI/03	II/07	II/08	II/09	II/10	II/11	II/13
práce v politické straně	60/30	60/30	63/29	65/27	61/31	59/33	54/39
petice	x	x	x	44/51	47/48	39/56	41/54
práce v odborech	48/41	44/43	42/46	45/44	42/49	42/50	39/52
soudní spor	40/47	46/40	42/46	39/45	41/47	39/51	37/53
demonstrace	47/46	48/46	45/51	49/46	48/47	43/53	37/59
dopisy novinám	31/64	31/63	24/71	24/71	26/70	27/69	27/67
dopis poslanci	26/63	21/65	18/73	20/71	19/73	15/78	16/75
násilné akce	12/75	14/74	13/75	14/76	16/75	15/75	15/76
hladovka	x	x	x	11/80	12/80	7/81	10/81
práce v církvi	18/67	12/71	11/77	10/74	11/76	8/79	9/76

Pozn.: Podílý „rozhodně účinné“ + „spíše účinné“ a „spíše neúčinné“ + „rozhodně neúčinné“.

Tabulka 4 ukazuje časové srovnání vývoje pohledu na účinnost některých metod, jimiž se občané mohou snažit ovlivňovat přijímání zákonů. Oproti předchozímu šetření z února 2011 poklesl podíl těch, kdo jako účinné vidí demonstrace (o šest procentních bodů) a práci v politické straně (o pět procentních bodů). Od roku 2003 se snížil podíl těch, kdo přikládají význam dopisům poslancům, práci v odborech nebo v církvi a zásluhou opakovaného poklesu v posledních letech také demonstracím. Také účinek práce v politických stranách je aktuálně hodnocen trochu skeptičtěji než v roce 2003, i když v tomto případě na tom má zásluhu jen posun zaznamenaný v letošním šetření. U soudních sporů pak byl od roku 2003 zaznamenan vzestup podílu těch, kdo je explicitně označili za neúčinné.